

27 november 2022 – Eerste Advent

**'Al zou de vijgenboom niet bloeien...
verheug je in de HEERE!'**

Habakuk 3

In 1973 schreef de Rus Sergey Korudakov het volgende verhaal in zijn autobiografie (ik geeft het ingekort weer): Met mijn collega's van de Russische geheime dienst trok ik erop uit om gebedsbijeenkomsten van christenen te verstoren en met veel geweld gelovigen te vervolgen. Tijdens een van die invallen zagen hij en zijn collega Victor een prachtige jonge vrouw – Natasja Zhdanova, zo heette zij. Natasja probeerde te vluchten naar een andere kamer van het huis, maar het lukte haar niet. Victor greep haar en hield deze jonge vrouw boven zijn hoofd om haar vervolgens met een harde klap op de grond te smijten. De vrouw smeekte. Maar toen zij op de grond gevallen was, gaf zij geen geluid meer. 'Ik wed dat het idee van God nu wel uit haar hoofd is gevlogen', zo zei Victor. Maar... wie ontmoetten

Victor en Sergey tijdens een volgende inval? Ongelooflijk maar waar: het was dezelfde jonge vrouw. Natasja. Sergey raakte een moment onder de indruk van deze jonge vrouw, die opnieuw tijdens een gebedsbijeenkomst aan hem verscheen, maar lang had hij daar niet de tijd voor, want woedde vervulde hem. Dit keer legden zij Natasja op een tafel, trokken de kleren van haar af en Sergey begon haar te slaan. Buiten zichzelf sloeg hij maar door en toen hij helemaal uitgeput was, lieten zij haar los en stortte zij op de grond in elkaar... Sergey en Victor gingen door met hun werk. Ze deden op een dag weer een nieuwe inval, bij nog weer een andere gebedsbijeenkomst. En wat wil het geval: ook daar kwamen zij weer diezelfde Natasja tegen. Maar toen gebeurde er iets anders... Terwijl een van de mannen vol van haat op Natasja afstapte om haar met een knuppel te gaan slaan, sprong Victor tussen deze man en Natasja in. 'Ga uit de weg!', zo schreeuwde de man met de knuppel. Maar Victor deed het niet. 'Doe haar niets, zo zei hij. Niemand mag haar aanraken'. Sergey wist niet wat er gebeurde... 'Jij wilt haar zelf in elkaar slaan, is het niet?', zo zei de man met de knuppel. 'Nee', zo schreeuwde Victor terug, 'maar *zij heeft iets wat wij niet hebben...*'

Natasja had iets wat wij niet hadden... 'Wat is dat?', zo vroeg Sergey zich vertwijfeld af. Hij had het haar niet kunnen vragen, want hij Natasja daarna nooit meer gezien. Maar later is hij het gaan verstaan. Sergey heeft ook het goede nieuws over Jezus mogen horen... en heeft ook die vreugde gevonden. Een vreugde die ondanks alle gevaar, angsten en pijn Natasja blijkbaar, vervulde en die haar niet afgenomen kon worden.

Aan deze geschiedenis moest ik denken bij het lied dat Habakuk zingt. Habakuk die tegen alle omstandigheden in zijn vreugde uitzingt: *'Al zal de vijgenboom niet in bloei staan... en er geen vrucht aan de wijnstok zijn, al zal de opbrengst van de olijfboom tegenvallen... en zullen de velden geen voedsel voortbrengen..., al zal het kleinvee uit de kooi verdwenen zijn... en er geen rund in de stallen over zijn – ¹⁸Ik zal dan toch in de HEERE van vreugde opspringen, mij verheugen in de God van mijn heil. ...* Ook al waren de stallen leeg en de fruitbomen kaal, ook al was er niets te verwachten en dreigde er vreselijk groot gevaar, toch in de HEERE van vreugde opspringen (Psalm 9). Toch bijzonder gelukkig zijn in God. Dat is toch iets geweldigs... Zou dat ook in uw en mijn leven kunnen? En hoe dan? Daar gaan wij over nadenken in de preek.

Waar kwam die bijzondere vreugde van de profeet Habakuk vandaan, waardoor hij het aan het eind van zijn kleine profetenboek het uit gaan zingen? Nu, het waren in ieder geval *niet* de omstandigheden, waarin Habakuk verkeerde. Als je terugbladert in het boek Habakuk kom je iets van te weten van die omstan-

digheden. Het boek Habakuk begint letterlijk ten hemel schreiend: 'hoe lang nog, HEERE? Ik roep om hulp, maar U antwoordt niet. Ik schreeuw 'geweld', maar U verlost niet' (Hab. 1,1). Habakuk zag in de samenleving van waarschijnlijk de laatste jaren voorafgaande aan de ballingschap allemaal onrecht, corruptie, uitbuiting. Ieder leefde voor zichzelf. De Thora had zijn zeggenschap verloren, men leefde zonder God of gebod. En wat deed

God daaraan? ... Nu, Habakuk kreeg antwoord van God (Hab. 1,5ev.). God zal in actie komen. Hoe? God zal het volk van de Chaldeeën, het rijk van Babel, op Juda afsturen. Dat zal Juda overheersen, inlijven bij het grote rijk van de Chaldeeën. Juda zal daardoor wakker geschud worden... Maar was dit Gods 'oplossing'? Geweld beantwoorden met nog meer geweld? Was het middel niet nog erger dan de kwaal? 'Waarom nu zo, God?', zo klaagt Habakuk tot God.

Maar als Habakuk, nadat hij zich schor heeft geschreeuwd, stil wordt om antwoord van God te ontvangen - prachtig(!): Habakuk wacht dus op antwoord, hij wordt stil voor God om God te laten spreken (2,1) - dan krijgt hij vervolgens een visioen te zien (3,3).

Het is wel een ingewikkeld visioen hoor! Ik probeer het even iets te schetsen:

'God kwam van Teman, de Heilige van het gebergte Paran.', zo begint Habakuk te vertellen (3,3). Teman en het gebergte Paran, dat is vanuit Juda gezien het zuiden, de woestijn, in de buurt van de Sinaï. Waar God langgeleden zo indrukwekkend aan Zijn volk is verschenen, meerdere malen tijdens de woestijnreis, vanuit die richting verschijnt God weer opnieuw aan Zijn volk. God komt naar hen toe. ... Met grootse macht en majesteit. Habakuk sidderde ervan, zo vertelt hij later

(3,16)... Want: God verschijnt in fel licht (3,4). En voor Hem uit ging de pest en de gloed (of: de pestilentie, zo kan je ook vertalen) volgde Hem op de voet (vers 5). God wordt begeleid door twee angstaanjagende lakeien. Het is dus bepaald geen feestelijke intocht, nee, het is een verschijnen in wraak en oordeel. De aarde schudt (vers 6). Een aardbeving. De eeuwige bergen staan te trillen (vers 6), de heuvels storten in; je ziet ze gewoon voor God buigen... De woongebieden van de bedoeïenen, waar God vanuit de woestijn langs trekt, raken door angst overvallen: de tentkleden, de tentdoeken van Midian sidderden, zo beschrijft Habakuk in vers 7. Wat een ontzagwekkend gebeuren, huiveringwekkend, zo groots... God Zelf verschijnt! Kunt u er zich iets bij voorstellen, hoe Habakuk hiervan onder de indruk moet zijn geweest?

En dan vertelt Habakuk: *U bent uitgetrokken tot heil van Uw volk, tot heil van Uw Gezalfde* (3,13). God was gekomen, God was verschenen in al Zijn macht en majesteit... om Zijn volk te redden... 'Tot heil van Uw Gezalfde': tot redding van de gezalfde koning, tot zegen van het koninkrijk van Israël.

Wat een indrukwekkend visioen...! Habakuk hield zijn adem in, want: eerst zouden die Chaldeeën komen en alles kapot maken. Waar moest het hen met hen? Maar er zal een omkeer komen. God zal komen. God zal toch nog komen. Om te redden! Hen te bevrijden van die vreselijke onderdrukker. God beweegt Zich in het geweld van de wereld, in het woeden van de volken, te midden van al die machthebbers en al dat gruwelijke machtsvertoon om dat kleine volkje van Hem te redden... dat kleine volkje, waar God zoveel verdriet van had... God zal in al Zijn majesteit toch genadig zijn en redding schenken.

Nu, dit was het wat Habakuk zoveel kracht gaf. Habakuk zag het onrecht in de samenleving. Om moedeloos van te worden. En hij zag waarschijnlijk ook vreselijk op tegen doe dreigende vijandelijke inval van de Chaldeeën. En toch..., toch kon hij nu van vreugde opspringen..., ook al zou de vijgenboom niet bloeien en zal er geen rund in de stallen over zijn.. Ook al was het een en al ellende, spanning en angst op dit moment... 'Ik zal dan toch in de HEERE van vreugde opspringen, mij verheugen in de God van mijn heil, van mijn redding!' Habakuk had Gods komst gezien in een bijzonder en ontzag-wekkend visioen. Hij had daardoor de moed en de kracht om te wachten, om het vol te houden, om zelfs te zingen.

Ik denk dat de meesten van ons het waarschijnlijk zonder zulke indrukwekkende visioenen zullen moeten doen in hun leven. *Geen visioenen misschien, maar wel vier Adventsweken.* Adventsweken die ons het lied in de mond kunnen geven en de vreugde in ons hart. Habakuk vertrouwde op Gods komst. Maar waarschijnlijk heeft hij - eerlijk waar - van die hele bevrijding van Juda niets meegemaakt. Hij mocht het als profeet voorzien en doorgeven... om de generaties na hem ermee te bemoedigen. Maar wij, wij mogen als kerk van Christus, Gods komst vieren! God is inderdaad verschenen, zo weten wij. En inderdaad: op een ongekende wijze. Te midden van al het geweld, al de chaos in de wereld, de samenleving die ook rond het jaar nul hevig was verdeeld en het geweld van de Romeinse overheersing vreesde... God verscheen. In

Jezus Christus. Om te oordelen en recht te brengen. Zoals Maria zong (vers 4 uit de lofzang van Maria): des Heeren arm is sterk; Hij deed een krachtig werk; Die hoog zijn van gevoelen, heeft Hij verstrooid, verward, met alles, wat het hart, dier trotsen mocht bedoelen'. God voltrok het oordeel... tot redding van Zijn volk, zoals ook Habakuk mocht horen... want God nam het oordeel en de straf *Zelf* op Zich. De straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem.

Wij christenen dragen een geheim, een mysterie met ons mee, dat ons doet zingen: God *is* gekomen. En wij mogen weten dat het volbracht is. Wij mogen weten dat het oordeel gedragen is. Ja, wij roepen het nog steeds uit vanwege al het onrecht en het geweld en het iedereen-voor-zich, zoals Habakuk, want we zitten er middenin. Maar wij weten: God *is* uitgetrokken tot redding. Er *is* redding. Er is hoop. Niet ooit eens..., hopelijk later..., ergens in de verre toekomst..., nee: het ligt al achter ons! Wij leven van hoop die werkelijkheid is geworden. Van God Die er is uitgetrokken... vanuit de hemel... om hier in het woeden van al die volkjes... in die chaos en ellende die wij er van hebben gemaakt... een nieuw begin te maken.

En dat doet je zingen. En verwachtingsvol zijn. Ondanks dat vijgenbomen al dan niet in bloei staan... en er soms weinig vrucht is aan de wijnstok... en de stallen behoorlijk leeg kunnen zijn... Wij zien vanuit Gods komst in Jezus uit naar dat toekomstige moment dat de redding volkomen zal zijn en tot die dag blijven wij zingen en van vreugde opspringen in de HEERE. Zoals Habakuk.

Ik wil nog wel even heel goed naar dat lied van Habakuk kijken, want het zou zomaar kunnen dat je niets met dit lied kunt in je eigen situatie, of in hoe je zelf de dingen beleeft.

Habakuk zingt (vers 18): 'Ik zal dan toch in de HEERE van vreugde opspringen...' 'Ik zal *dan* toch'. In het Hebreeuws staat het er iets ingewikkelder, maar het is in ieder geval een contrast dat Habakuk aangeeft. Hij is met vreugde aan het zingen, maar hij staat niet bepaald met de ogen gesloten te zingen. Nee, wat er tegelijkertijd om hem heen gebeurt, dat doet hem heel veel, dat raakt hem diep. Je hoorde hem in hoofdstuk 1 ook roepen: 'Hoelang? ...Het lijkt wel alsof U niet luistert, Heere!' ... Blijkbaar kan dat dus samengaan. Roepen, de ellende spuugzat zijn... en *toch* je vreugde in God vinden.

Je vreugde vinden in God, dat betekent dus niet dat je de werkelijkheid moet wegzingen. Het betekent niet dat het verleden geen pijn meer doet, of dat de zorgen in je familie je niet meer interesseren. Het is vaak en-en. En pijn. En vreugde. En dat is belangrijk bij het meezingen van het lied van Habakuk. Habakuk zingt: 'al zal de vijgenboom niet bloeien en geen vrucht aan de wijnstok zijn'... De vijgenboom, de wijnstok en de olijfbom, dat is in het Oude Testament het plaatje voor huiselijk geluk. Maar je zou maar te horen hebben gekregen dat je kanker hebt. Of dat je ouders uit elkaar gaan. De grond zakt onder je voeten weg. ... Habakuk zingt verder over de velden die geen voedsel voortbrengen en de stallen die leeg zijn. Je zou maar te horen krijgen dat je ontslagen word. Of dat je een van diegenen bent die de energierekening van deze winter vrezet. Habakuk benoemt ook het onverwachte: ook al zou de opbrengst van de olijfbom tegenvallen, zo zegt

hij. Die onverwachte tegenvaller, waardoor heel je leven op zijn kop staat... Als een donderslag bij heldere hemel krijg je te horen dat je man niet meer van je houdt, dat je zoon verslaafd is, dat je niet meer in je huisje kunt blijven wonen. Plotseling stort je leven in... Je kunt niet zomaar boven deze dingen uit gaan zingen en je vreugde gelijk hervinden. Nee, het is niet erboven uit zingen, maar midden in die ellende proberen te zingen, soms hortend en stotend.

En toch... *toch* zingt Habakuk. Hij blijft niet alleen vertrouwen ondanks de aanvechting en moeite. 'Toch geloven ondanks alles.' 'Niet klagen maar dragen'. Nee het is meer: Habakuk is *vol van vreugde*, zo zingt hij 'Ik zal dan toch van vreugde opspringen in de God van mijn heil.' Zoals die Natasja aan het begin van de preek: zij had iets, iets wat de Russen van de geheime dienst deed verwonderen, iets wat (letterlijk) er niet uit was te slaan. Hoe kan dat?

Nu, die vreugde die Habakuk in zijn lied uit, dat is iets anders dan dankbaarheid. Je dankbaarheid aan God tonen, dat uitzingen, dat is natuurlijk heel belangrijk. Maar dat gaat soms ook als vanzelf toch? Je kunt je mond gewoon niet stilhouden, als je 10.000 redenen tot dankbaarheid hebt/ Maar dankbaar zijn, dat kan niet altijd. Want je kunt niet dankbaar zijn voor een goede oogst, als de vijgenboom niet in bloei staat en de wijnstok geen vrucht geeft en er geen runderen in de stallen staan. Je kunt niet dankbaar zijn, als je zojuist weduwe bent geworden, of als je afgewezen bent, of weer tegen je grenzen bent aangelopen.

Dankbaar zijn, dat is soms iets heel lastigs. *Maar je-verheugen-in-God, dat is iets anders dan dankbaar zijn...* Je verheugen in God, waar Habakuk het over heeft in zijn lied, dat is *Hem het centrum van je leven laten zijn*. Verheugen in God, dat is je focussen op Hem. Niet slechts omdat Hij veel geschenken geeft en je een rijk gezegend leven hebt of altijd wel iets hebt waarvoor je dankbaar kunt zijn. Niet alleen om dat je door het geloof in Hem verzekerd bent van een plekje in de hemel. Het is anders..., het is meer..., het is dieper: je verheugen in God, dat is: *God liefhebben om Wie Hij is*. Ik denk dat *daar* Habakuks vertrouwen en vreugde vandaan komt.

God liefhebben en bezingen en je vreugde vinden in Hem, om Wie Hij is. Beseffen dat Hij je Schepper is, Die je leven van het eerste moment tot de laatste adem omvat. Zijn grootheid, Zijn andersheid, Zijn onbegrensde macht op je in laten werken. Wat een God! De God Die zo'n groot vertrouwen in mensen heeft, dat Hij deze wereld met ons wilde delen, ons medeverantwoordelijkheid gaf en ons in de ruimte van Zijn liefde stelde.... Maar ook: deze God is ook de hemelse Vader, vol geduld – wonderlijk veel geduld, Goddelijk geduld! – en liefde en trouw. God, de Schepper. De Vader in de hemel. De Redder en Bevrijder. Redder van mijn zonden, Bevrijder van mijn angsten. Het Begin en het Einde. Zo verheven en ook zo menselijk dichtbij gekomen. De vreugde in God, die Habakuk ervoer, dat kan alleen als je je op Hem focust, als je je echt helemaal op Hem richt, op Wie Hij is en Wie Hij voor ons wil zijn. Die vreugde gaat boven alles en iedereen uit.

John Piper, een bekende Amerikaanse theoloog, schreef in dit kader eens dat wij mensen onszelf vaak

gewoon te kort doen wat betreft vreugde in het leven. Als christenen genieten wij eerder te weinig dan te veel. Wij moeten als christenen daarom ook niet tegen de mensen om ons heen zeggen dat zij veel te veel bezig zijn met genieten en leuke dingen doen en zichzelf vermaken, maar wij moeten hen vertellen dat zij veel te weinig genieten! Je moet nog veel meer gaan genieten dan je nu al doet! Maar daarvoor moet je niet nog meer vakanties gaan boeken en Black Friday aanbiedingen zien te bemachtigen, *daarvoor moet je je focussen op God. Op Wie Hij is. In Hem mag je je echte vreugde vinden*. Ook al zijn de stallen op een gegeven moment leeg en is er geen vrucht meer aan de olijfbom te vinden. Echte vreugde door in je op te nemen Wie God is en Wie Hij voor jou wil zijn.

Maar dat vraagt wel oefenen. Trainen. Ik merk het vaak bij mijzelf dat het helemaal niet lukt. Dat je weer somber bent over het een of ander, of dat je medelijden met jezelf begint te krijgen, of dat... 'Waarom laat ik mij weer zo meenemen door de situatie? Waarom bepaalt mijn gevoel weer heel mijn stemming? Waar is die vreugde in God nu? Herkent u dat ook niet?

Het antwoord is: focussen. 'Je steeds richten op'. Niet bijvoorbeeld als je wakker wordt, gelijk de dag beginnen met alles-wat-je-moet-doen. Nee eerst: 'Heere God, deze dag is van U en voor U' en dan je bed uitstappen. Niet je dag eindigen met nog een uurtje internetten of tv en dan moe in slaap vallen, maar 's avonds voor Hem op de knieën gaan. Ook al is het maar heel even. Met Hem opstaan. Met Hem de dag afsluiten. In je vreugden je op Hem richten. Maar ook in je dieptepunten. Steeds weer je richten op Wie Hij is. Je daarin verdiepen, erover lezen, erover mijmeren. Je door Hem laten verwonderen en verrassen. En daarbij steeds weer die twee brandpunten voor ogen houden, waar je leven tussen in is geklemd: de komst van God Die wij met Advent vieren en herdenken... en de komst van God die wij met Advent verwachten.

Ik sluit af:

Guido de Bres kwam op 45 jarige leeftijd in de gevangenis terecht. Hij was zeven jaar getrouwd geweest en had met zijn vrouw vijf kinderen ontvangen. En op 31 mei 1567 zou hij worden opgehangen aan de galg. In de gevangenis schreef hij een brief aan zijn vrouw: "ik ben verheugd, mijn hart is opgewekt, mij ontbreekt niets."

Hoe kan je zoiets zeggen? Voor mijn gevoel zou ik dat nooit hebben gekund. Voor mijn gevoel kan dat ook niet – want het is tegen je gevoel in - maar misschien kan het wel door Gods genade als wij ons echt op God hebben leren richten.

Zullen wij ons - in deze Adventsweken misschien wel extra – bewust op God richten, in alle dingen, tussen alle bedrijven door? Hem de tijd en ruimte in ons leven geven om Zichzelf te laten zien en in ons leven te wonen, ook in alle dagelijkse dingen? Dan kan er nog heel veel in ons leven gebeuren..., angstig veel... maar Gods komst ligt achter ons... en Zijn definitieve komen ligt voor ons... en God is met ons. Wat een vreugde! Verheug je in de HEERE!